

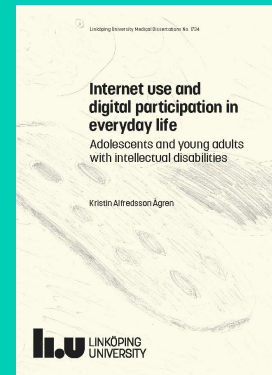
Livet på nätet laggar för unga med intellektuell funktionsnedsättning

Internetanvändning och digital delaktighet i vardagen

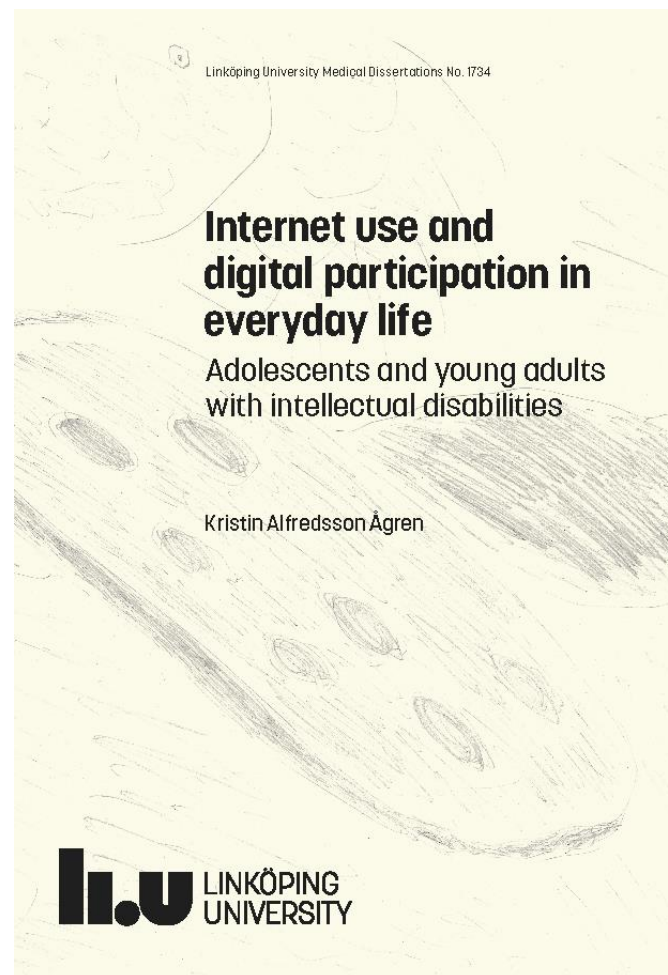
Kristin Alfredsson Ågren, Med Dr, Leg arbetsterapeut,
E-mail: Kristin.alfredsson.agren@liu.se

@KrissaAagren

- **Fokus:**
- unga med intellektuell funktionsnedsättning (IF) utifrån arbetsterapi dvs med ett aktivitetsperspektiv på internetanvändning, aktivitet och delaktighet för välbefinnande

<https://doi.org/10.3384/diss.diva-168070>

Tillgänglig forskning är viktigt

- Beskriva så att fler förstår
- Lättläst version av avhandlingen med bildstöd
- <https://doi.org/10.3384/book-175874>

Forskningsfråga

- Hur använder sig ungdomar och unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning av internet för att vara delaktiga i en digital vardag och ett alltmer internetbaserat samhälle?

bildstod.se

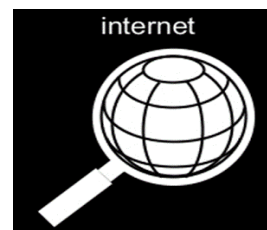
Unga med intellektuell funktionsnedsättning

- särskilt komplext att använda internet för personer med IF pga svårigheter ”*att resonera, problem-lösa, planera, tänka abstrakt, bedöma, akademiskt lärande och att lära från erfarenhet*” (DSM-5)
- **Målgruppen i forskningen:**
 - 13-24 år
 - Lindrig IF (6) och måttlig IF (9) ; i särskola, daglig verksamhet

Varför är detta viktigt att beforska?

- Vårt samhälle blir alltmer digitaliserat
(Statista, 2020; <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringsstrategin/digital-kompetens/>)
- Folkhälsomyndigheten uppger 'delaktighet, inflytande och kontroll' som ett målområde för att uppnå god och jämlik hälsa för befolkningen.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se>
- LSS (1993:387) rätt att vara delaktiga i samhället på lika villkor som övriga medborgare.
- Enligt FN-konventionen är det en rättighet att IT-tjänster ska vara tillgängliga för alla på lika villkor.
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

Internetanvändande

- 93% av befolkningen uppkopplade en gång/ dag
- Digitalt utanförskap
 - icke användare och “sällan användare”
- 1/3 av svenskar uppger ökat användande av nätet under COVID-19 (Internetstiftelsen, 2021)
- Den dagliga användningen av internet bland tonåringar är nära 100% (Statens Medieråd, 2019)

Syftet med forskningsprojektet

- Utforska och beskriva tillgång till och användning av internet och digital delaktighet i vardagen för ungdomar och unga vuxna med intellektuell funktionsnedsättning

Forskningsmetoder

- **1 kvalitativ studie**
- Observationer och intervjuer (studie I)
- 15 unga med IF, 13-24 år, måttlig IF (n=9)
- Observationer i deras vardagliga miljöer; särskola, daglig verksamhet, fritid och hemma
 - Kvalitativ innehållsanalys

Forskningsmetoder forts.

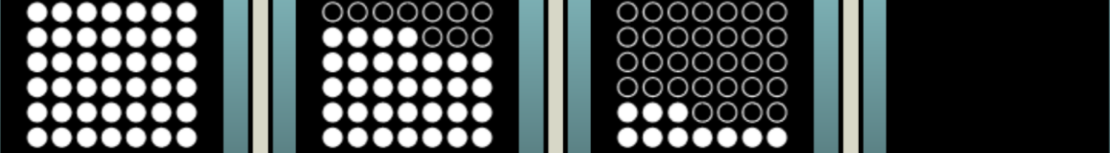
- **2 kvantitativa studier** (samverkan Statens Medieråd)
- Enkätstudier med jämförande design; hur svarar olika grupper?
- Deltagare studie 2: ungdomar med IF, 13-20 år, 41% måttlig IF; totalt 60% pojkar
- Deltagare studie 3: föräldrar
- 4 kommuners särskolor, totalurval $n=318$ och $n=3000$
 - Statistiska analyser

Anpassning av enkät till ungdomar med IF

Spelar du spel på mobil, platta, dator?

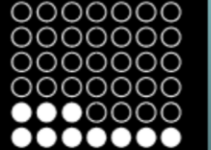
Varje dag

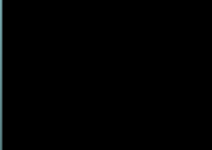
Varje vecka

Ibland

aldrig

Navigation icons: left arrow, person icon, pencil icon, right arrow in box, right arrow.

Resultat: Tillgång

Ojämlig tillgång till digitala enheter

- Lägre tillgång till digitala enheter i jämförelse med ungdomar generellt
 - 67% med IF har smart mobil
 - 98% i jämförelsegrupp

Dock har fler ungdomar med IF tillgång till en egen surfplatta

Tillgång till internet varierar i olika miljöer

- Internetuppkoppling -ej för boende i kommunal gruppbostad
- Låga inkomster för unga vuxna med IF gör att internetabonnemang är för dyrt
- WiFi i särskola användes, dock sällan inom daglig verksamhet

Resultat: **Aktiviteter på nätet**

- Färre ungdomar med IF utför alla internet aktiviteter, förutom *spelar spel*

- Största skillnaden; *att hitta och förstå information och ny kunskap*
- Information utgör första steget till delaktighet

Internetaktiviteter (n=11)	Ungdomar med IF (n=114) % Gör/ Gör aldrig	Referensgruppen (n=1161) % Gör/Gör aldrig
Spelar spel	84% /16%	63% /37%
Titta på filmklipp på nätet (You Tube)	78% / 22%	97%/ 3%
Lyssna på music	76% /24%	93%/ 7%
Har kontakt med vänner på sociala medier	52% / 48%	93% /7%
Ringer videosamtal (Skype, Facetime)	49%/ 51%	48% /52%
Se på TV-serier och filmer	43% /57%	57% / 43%
Använder kartor/GPS	32% / 68%	54% /46%
Söker efter ny information och kunskap	20% / 80%	86% /14%
Ser på porr	6% / 94%	18% /82%
Köper saker över nätet	3% / 97%	8% / 92%
Spelar med riktiga pengar	3% /97%	2% / 98%

Resultat: **Svårigheter och utmaningar** vid användande av nätet

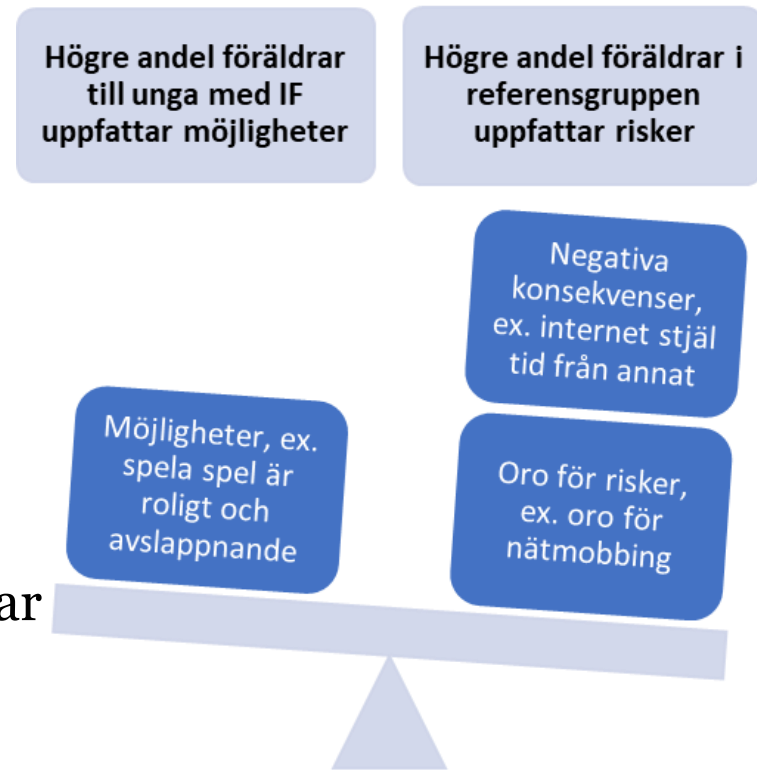
- Relaterat personens IF: Stava, skriva, läsa
- Relaterat digitala miljön: Ständiga uppdateringar ger en digital miljö som snabbt ändras.

” Den gamla FIFA var lättare. Jag spelade det på TVn, på PlayStation. Jag har inte lärt mig det nya så bra.”

Nils, 13 år, måttlig intellektuell funktionsnedsättning

Resultat: Möjligheter och risker med nätet

- Det oväntade resultatet visar att:
- fler föräldrar till ungdomar med IF uppfattade möjligheter med nätet
- att färre föräldrar till unga med IF uppfattar negativa konsekvenser eller risker med nätet jämfört med föräldrar i jämförelsegruppen

Resultat **Strategier för att använda nätet**

- Unga med IF :
- Använder sig av färre antal digitala enheter än de har tillgång till; byter mellan enheter, personanpassar dem.
 - *Anpassade enheter och hjälpmedel saknades*
- tar stöd av andra
- använder text-baserade strategier
- använder bild-baserade strategier
- använder ljud-baserade strategier

Sammanfattning

- Färre unga med IF har tillgång till digitala enheter och en lägre andel utför de flesta internet-aktiviteter
- Den digitala miljöns utmaningar överensstämmer inte med de unga med IFs personliga förmågor och digitala kompetenser
- Behov av kognitiva anpassningar i samhället är stort framförallt en mer kognitivt tillgänglig web och möjlighet att få stöd för nätanvändning i vardagen
- Föräldrar uppfattar färre risker jämfört med föräldrar generellt – relaterat lägre användning av mobiler och sociala media bland ungdomar med IF?
- Medvetenhet om att livet på nätet laggar för unga med IF. Det finns en digital eftersläpning och det påverkar delaktighet i vardagliga livet och i samhället på lika villkor

Tack för mig!

// Krissa

 @krissaAagren

Kristin.alfredsson.agren@liu.se

<https://doi.org/10.3384/book-175874>

Avhandlingen i sin helhet (Engelska)

<https://doi.org/10.3384/diss.diva-168070>